

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Consultationes Theologicæ Et Spirituales Christiani verè fidelis & verè devoti ...

... De Excellentissimis Jesu Christi Dei-Hominis

Louis François <d'Argentan>

Augustæ Vindel. ; Dilingæ, 1723

VD18 80217931

Consultatio XXIX. De Triumphali Resurrectione Jesu Christi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45509

moratum fuerit; ut circumseptum fuerit custodibus velut thronus regius: exin innumerabilis mortalium accessit multitudo, ut venerentur illud ab extremis terræ; & Turcarum Imperator inter alios honorum titulos, quibus esse se jactat Regem Regum, gloriatur præcipuè, custodem se esse sepulchri Dei Christianorum.

Omnia hæc nihilominus parva sunt respectu gloriæ & felicitatis, quam recipies, si consignas illi, ceu sepulchrum, cor tuum. Conserva sollicitè pretio-

sum hoc depositum, ubique circumfer illud, numera sacratas ipsius plagas, illarumque unam adora post alteram, unge illud pretiosis unguentis millenorum sanctorum affectuum: cor tuum honorari merebitur ab ipsis Angelis; & ut ipsius memoriam tibi semper reddas præsentem, semperque consolatoriam, insculpere poteris Epitaphium hoc cordi tuo:

*Hic jacet Jesus, hæc die mortis.
Ostendens, quàm sit amor fortis.*

CONSULTATIO XXIX.

De Triumphali Resurrectione Jesu Christi.

Ecce igitur tandem consolatam te, ô natio Judaica, eòquod Jesus Nazarenus, in quem tum invidiâ tuâ, tum implacabili debachabaris odio, jamjam occubuerit, & clausus teneatur modò in sepulchro. Præcipuus quidam Vatum tuorum aspexerat à longè Scribas tuos, Phariseos tuos, tuosque Pontifices sua instituere conciliabula, ad deliberandum de modis & mediis perdendi ipsum, & exterminandi à facie terræ. *Venite, mittamus lignum in panem ejus, & eradamus eum de terra viventium.*

Jerem. II.
v. 19.

Ille homo tam sublimem per miracula sua comparavit sibi exultationem, per conciones suas, per vivendi methodum, ut totus mundus post ipsum abeat, nec faciat verba nisi de ipso; & videtur, nos intuitu ipsius nullius amplius esse æstimationis: exspoliavit nos ipse cunctis honoribus nostris, & illicò nostris nos exuet dignitatibus, nostris muneribus, nostris proventibus, è medio tollendus est, quanticunque stet nobis: occidamus ipsum infami crucis ligno; quando morietur ita, omnes ipsius morien-

Gggggg 3 tur

tur cum eo honores; & non miscebitur de ipso ulterius sermo, nisi velut de hominum infelicissimo, & memoria illius in perpetuum horrore erit & odio cunctis omnino sæculis. *Quando morietur, & peribit nomen ejus?*

Psal. 40.

Ecce adimpleta desideria vestra, omnia consilia vestra felicem sunt nata eventum, vestris conformem votis; occidistis ipsum per supplicium ex omnibus probrosissimum, & tandem oclusus jam latet in tumulo: ecce vobis totum, quod facere poteratis. Sed videtur, quantumvis mortuus sit, ipsum timeri adhuc à vobis. Quid sibi volunt hi milites, quos collocastis custodes ad ostium monumenti ipsius? ideò, quòd seductor hic, dum fruebatur adhuc vità, palàm divulgaverit, resurrecturum se die tertio; & hanc ratione, ne dilabatur inde, obstabimus.

Quare Judæi collocaverint milites ad custodiendum sepulchrum Jesu Christi,

Verùm si putatis, ipsum seductorem esse, & falsum Vatem, qui sparferit in vulgus non nisi mendacia, nihil metuendum est vobis; & si creditis ipsum dixisse verum, tantòque præditum esse robore, ut eruere se possit è faucibus mortis, tam formidanda hæc est potentia, ut cunctorum sternat & conterat potentiam mortalium, vestri armati milites non impediunt ipsum. Haud refert, accidere posset, ut discipuli ejus de nocte suffuran-

tes ipsum, universo annuntiarent populo, resurrexisse ipsum à mortuis; & hoc magno foret scandalo, nobisque probro, qui mactari curavimus ipsum.

Sed ubi tua est politica, stulta ac fatua mundi sapientia? si resurgat, uti times, facilius erit persuadere mundo, quòd fuerit sublatu furto, quòd adfuerit nemo, qui suos, ne furarentur ipsum, impediret; & collocatis huc custodibus, ampliùs dici non poterit, quòd fuerit ablatu. Et vos adhibetis hinc testes resurrectionis suæ, qui vestram confundunt malitiam. Si hoc accidat, nos providebimus; nos interim dormiemus majori cum quiete, si adfuerint hinc vigiliæ. Dormite ergo in pace; id poteritis per integras duas noctes.

Tertio die valde manè, accellerato gradu adsunt milites. Illustres Domini, inusitata afferimus nuntia; nemo est, qui propius accesserit sepulchrum; die enim Sabbathi omnes manent in quiete; & hoc diluculo ad ortum solis motum percepimus terræ, & descendantem vidimus Angelum de cælo, cujus vestimenta erant alba velut nix, ejusque oculi velut fulgur evibrabant lucem; ejus præsentiam prostrati in solum, credidimus, præ pavore nos morituros. Reversi ad nos, invenimus magnum illum

Milites fuerunt testes resurrectionis Jesu Christi, Matth. 28.

lum lapidem, quem omni moto lapide advolvi jussistis ad occidendum introitum monumenti, dimotum ac revolutum, apertum fuerat sepulchrum, linteamina, quibus involvebatur, seorsim illic posita, sed amplius videre non erat corpus. O Deus! quanta consternatio! quantum exoriatur scandalum! quidve dicent evulgato rumore hoc turbæ ac populi? Tacete milites, eamus in cœtum, consulamus, deliberemus, quid factu sit opus in fastidioso hoc opere.

Exploratum est, ipsum mortuum esse in Cruce, totus spectavit id mundus; constat, ipsum positum & illatum esse sepulchro, de hoc nemini ullus est locus dubii; nec latet, lapide ingenti oclusum esse ostium monumenti, & obfirmatum id quidem appositione sigilli, præsentibus insuper justitiæ ministris; perspectum est quoque plures armatos milites obivisse illic custodias, & propius illuc accessisse neminem: & tamen corpus ipsius non est hîc ampliùs. Quis ergò id abstulit? oportet igitur, existere id indè à semetipso, ipsumque tanto valuisse robore, ut erueret semetipsum ex unguibus mortis. Verum si res ceu vera divulgatur, quanta exin illi gloria, & quanta nobis confusio? haudquaquam concedendum id nobis est.

Milites, estote nobis fideles, Judæi abscondere conantur resurrectionem Domini nostri. ecce pecuniam; (cujus tantum habebitis, quantum volentis) asserite tantum, infideles vos fuisse in custodiendo hoc mortuo, & dicite, dormientibus vobis, illius venisse discipulos, ipsumque abstulisse. Sed dormientibus quis credet testibus, ceu verum id affirmantibus, quod non viderunt? nulla interest, nos divulgabimus ceu consentaneum veritati rumorem hunc; & modò id dicere velitis, ecce vobis pecuniam.

Sed exponemus nos periculo, ne puniamur pro crimine, quod non commisimus; siquidem vigilandum nobis fuerat, sicut & fecimus, & dicendo, quod dormitaverimus, nos reddimus culpæ obnoxios. Haud refert, nolite timere, suadebimus nos Præfidi, & securos vos faciemus; interim habetote pecuniam, quam lucrari potestis. Sed tandem quid lucrabimini, dum ipsius abscondere voletis resurrectionem, si semetipsum is manifestaverit, & pluribus se exhibuerit conspicendum, qui attestabuntur, se ipsum conspexisse vivum? nonne potius crederetur illis, quàm testibus, qui loquuntur de eo, quod accidit, cum ipsi dormirent?

O perfidi Judæi! non sufficit ergò vobis obcœcasse pecuniam Apostolorum quemdam, ementes ab ipso vilis pretio adorandum

Magna perfidia Judæorum contra Jesum Christum.

dum sanguinem Messia, qui redimere debebat universum mundum pretio tam magno? non sufficit ergo vobis, occidisse ipsum, eò quòd demonstraverit se Filium Dei, pro eo, quòd adorare ipsum debebatis ex unica hac ratione? an exspoliare ipsum adhuc vultis vità hanc gloriosà & immortalì, quam traxit è tumulto suo in resurrectione sua? pecunià induxistis Judam proditorem, ut traderet ipsum vobis; nummis cumulastis carnifices, ut supremo ipsum afficerent supplicio; & ad inopiam redigere vos vultis, solvendo milites, ut mentiantur & attestentur prætersum corporis mortui furtum, quod non viderunt cum fateantur oculos sibi fuisse oculos somno, & compellit ipsos, ut negent veritatem glo-

riosæ resurrectionis, cujus oculati sunt testes.

Quid proficit tibi malitiosa fraus tua, ò infidelis Judæ! Jesus Christus invito te recuperavit vitam, & tu tuam perdidisti pecunià; denuò indutus est ipse glorià immortalì, & oppressus tu manes opprobrio sempiterno. Vade, persevera in tua protervia, accumula mendacium mendacio, impone silentium militi, claude os, quantum potueris, omnibus illis nationis tuæ, quibus constat veritas resurrectionis hujus gloriosæ: sed non claudes id Angelis è cælo, nec devotis mulieribus, nec sanctis Apostolis, nec Prophetis, nec Scripturis, nec rationi, nec experientia, nec voci cunctorum sæculorum publicæ. Ausculta, quid ab his dicatur tibi.

ARGUMENTUM.

Angeli è cælo annuntiant primi mulieribus devotis resurrectionem Jesu Christi.

ARTICULUS I.

Ad quid impulerit amor Jesu Christi devotas feminas.

Marc. 16.

FAtendum est, devotas mulieres magnam supra viros reportasse in hoc mysterio prærogativam; siquidem ipsæ primæ fuerunt, quæ quæsitum ierunt Dominum in monumento suo. Non fuerunt ipsæ desidiosæ, concesserunt namque illuc primo mox diluculo: *valde mane*. Non

fuerunt ipsæ avaræ, attulerunt enim secum magnam pretiosorum aromatum copiam, ut ungerent corpus ejus. Non fuerunt ipsæ nec imbelles nec timidæ, siquidem armatos non timebant milites, quos inventuros se credebant, agentes ad monumentum custodias. Quis contulit hanc

hanc illis audaciam? Amor ardens, quo flagrabant erga divinum Magistrum & Dominum suum.

Devotio fœminarum excellit sapè il-
lam virorum,
Tribuenda illis hæc laus est, quam ex æquo merentur, eod-
quod verè animatæ fuerint spi-
ritu Dei, & generosum ceperint
consilium consecrandi se unicè
pietati, habent ipsæ, nescio quem
ardorem, erga opera devotionis,
in quo virorum excellunt zelum:
hinc etiã primæ fuerunt, qui-
bus acciderat beata sors, ut ad-
discerent veritatem resurrectionis
Domini nostri. O Deus!
quantum gaudium, quantus ju-
bilus pro amantibus, nôsse, quòd
dilectus suus, quem credebant
mortuum, sit vivus! examinan-
dum vobis relinquo, an fuerint
reversæ, omnesque sui fecerint
participes gaudii: nunquam viri
omnes tam velociter, tamque
feliciter benè auspiciata hæc di-
vulgâssent nuntia; oportebat
has esse fœminas.

Descriptio
sancti sepul-
chri,

Sed quis dixit illis, ipsum re-
surrexisse. Verum est, quòd fue-
rint ad monumentum, quòd-
que invenerint illud tale, quale id
postea S. Remigius descripsit. E-
rat id spelunca excavata in ali-
qua rupe, figura ipsius erat ro-
tunda, & amplitudo ejus tam
spatiosa, ut commodè caperet
decem aut duodecim Personas;
altitudo tanta, ut non solum ibi
stare quis posset erectus; sed ut

manu vix posset attingere forni-
cem; ingressus ipsius erat versùs
Orientem. In intima parte hu-
jus speluncæ à latere dextro erat
sepulchrum, quod sublatum à
terra cernebatur circiter duos pè-
des, & incisum in medio petræ, ita
ut ipsius aditus non esset in sub-
limi, sicut sunt hodiè ordinaria
nostra sepulchra, sed à latere velut
spatium quoddam, quod servire
poterat ad deponendum aliquod
corpus humanum in pariete, uti
antiquis mos erat, & hodiè ad-
huc videtur Romæ in Catacum-
bis, quæ sunt cœmeteria subter-
ranea, ubi sanctorum Martyrum
sepeliebantur corpora.

Erat ipsis omninò liberum il-
luc intrare; verisimiliter enim ibi
milites non amplius aderant, eò-
quod concesserint Sacerdotibus
& Pontificibus, nova allatum
nuntia; invenerunt adhuc ma-
gnum lapidem, qui ipsius occlu-
debat aditum, revolutum ab An-
gelo. Intrate, eja devotæ fœmi-
næ, & videte pretiosum hoc cor-
pus, possidete divitem hunc the-
saurum, quem ivistis indagatum.
Sed, eheu! non invenitis illum
amplius; ecce quidem linreami-
na, quo fuerat involutus. Sed
quò devenit ipsius corpus? an
custodes subripuerunt illud? an
quispiam id sustulit furto? sed
cui bono id serviet illi? inspicite
iteratò sepulchrum, quærite
benè ubique, ne fidatis oculis ve-
stris

Devotæ fœ-
minæ non
amplius inve-
nerunt cor-
pus Jesu Chri-
sti in sepul-
chro,

H h h h h

stris

stris solum, porrigite & illuc manus: incassum hoc est, non enim est ibi amplius.

Quid faciant ad hæc? usitatum afflictarum foeminarum refugium sunt lacrymæ. Magdalena magis amans, magisque sollicita omnium, hæret immobilis, & semimortua præ dolore; interim dum ex oculis suis duos facit torrentes, apparent ipsi duo Angeli, uti refert S. Joannes, unus ad caput, unus ad pedes monumenti: Mulier quid ploras? Tulerunt Dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum. Hæc cum dixisset, conversa est retrorsum, & vidit quempiam, quem credebat esse hortulanum (erat namque in horto monumentum) Domine, situ sustulisti eum, dicito mihi, & ego eum tollam. O Magdalena, quam benè demonstras, alienatam te esse à teipsâ, teque nescire quid facias, aut quid dicas!

Joan. 20.
Jesus Christus
apparet Mag-
dalene velut
hortulanus.
Mirabilis a-
moris æstus
in Magdale-
na.

Itane duo Angeli è cælo, loquantur tecum, & tu faciem avertas ab eis? Intueris quemdam opificem, & vocas ipsum Dominum, tu, quæ illustris es foemina? quæris ex eo, an sustulerit ipsum, quin illi dicas, de quo loquaris? proponis tibi tollere corpus mortuum viri magni, quasi non esset, nisi flos horti, tu, quæ imbellis es mulier? an igitur perdidisti rationem, dum ita agis dum ita loqueris?

responderet ipsa tibi illis S. Bernardi verbis: *O amor præceps, vehementer & flagrans, qui præter te aliud serm. 79. in cogitare non sinis.* Quid vultis? Cantic. amor ardens & accensus non cogitat nisi de eo, quod amat. Non sunt Angeli, quos quæro, est Deus Angelorum; non aspicio, sicut appello, eum, qui dare mihi potest nova de dilecto meo, quando esset nonnisi novissimus hominum, appellarem ipsum Dominum meum, modo informaret me, ubi sit thesaurus meus; non est opus ipsi dicere, de quo loquar; nonnè enim omnes nôrunt, quodnam sit meum desiderium? sed tandem, modo dicatur mihi, ubi sit, tollam eum, plus mihi est virium, quàm indigeam; collocabo ipsum velut fasciculum myrrhæ inter ubera mea, & volabo præ gaudio, certa, me in portando ipso nihil habituram difficultatis.

Ecce tibi amorem in Magdalena profectò ardentem quidem; sed cæcus est; fruitur actualiter amato, sed nescit; privata veluti manet possessione ejus, quod possidet; habet dilectum suum coram, & ipsum non videt (nam existimatus ille hortulanus, quem vocat Dominum, est ipsemet Jesus Christus) loquitur is ipsi, sed ipsa illum non intelligit, demonstrat se ipsi viventem, sed ipsa non cognoscit illum, quia credit, quòd sit mortuus, quoad audire

Deu
doq
dit &
dit f
bus

Amor Mag-
dalene possi-
dens non pos-
sedeat.

audire illam faciat eandem vocem, quâ toties demulserat ipsam; quoad eodem loquatur accentu, quo divinè ipsius fascinaverat animam ab auspiciato momento conversionis suæ, quoad ipsam proprio compellet nomine, Maria. Ah! fatis hoc erat, illustrata mox fuit & tota accensa, projecit se ad pedes ejus: *Rabboni.* Ah! divine mi Magister, tu ipsemet es, agnosco te, sufficit, relinquo dolores meos omnes ad pedes tuos, confers mihi vitam, dum video, te esse in vita.

Deus quandoque ostendit & abscondit se animabus bonis, O Deus! quàm mirabilia sunt sancti amoris artificia, sed quàm incomprehensibilia ipsius sunt consilia! abscondit se frequenter, quando ostendit se alicui animæ; vult quæri, quando est præsens, vult desiderari ardentius, quando possidetur. Et quamvis illa reipsâ sit beata quando tota impletur Deo, nihilominus gemit & plangit, seque credit infelicem, eòquòd Deus ipsi tribuat, ipsique abscondat eodem tempore perfectam felicitatem suam. Ecceur, mi Deus, affligis eam, dum ipsam consolaris? cur ipsam privas tui possessione, dum possessione tui fruitur? est tibi præsentissima, sed ipsa non videt, eòquòd privata sit lumine; audit vocem tuam, sed illam non cognoscit, eòquòd nullo perfundatur sapore in omnibus verbis

tuis; quærit ex te ipso, ubi sis, & credit, quòd amiserit te, & tu videre ipsam in sævis hisce afflictis amoris sui tormentis complacet tibi.

Sed quando post multas inquisitiones, sollicitationes & plures effusas lacrymas cum ardenti inveniendi te desiderio, unico verbo amicabile dignaris ipsam, proprio eam compellans nomine, demonstrans ipsi unicum parvulum radium faciei tuæ, & auscultare faciens ipsam sonum vocis tuæ, quâ loqueris animabus, quibus blandiris, quod unicum votum erat sponsæ in sacro Epithalamio: *Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis; O Deus bone? fatis est, ut repletur gaudio, in momento, anni, quibus spoliata existerat, compensantur centuplo. Quid ergo erit, quando videbimus omnes splendores tuos in splendoribus æternitatis, certi, nos illos amplius haud amissuros, nec dimissuros ex aspectu? breve momentum tribulationum vitæ præsentis, nonnè sufficientem recipiat remunerationem?*

Nihilominus Magdalena tam amans, tamque amata, non sola fuit, quæ certitudinem accepit de resurrectione Domini nostri: omnes aliæ devotæ fœminæ, quæ comitabantur ipsam haud aliter ac ipsa, illius è cælo accipiebant informationem. Siquidem

H h h h h 2

S. Mat.

S. Matthæus scribit, quòd idem Angelus, cujus præsentia tota Majestate refulgens pavescerat & in fugam egerat milites, dixerit ipsis: *Nolite timere vos, scio enim, quod Jesum, qui crucifixus est, quæritis. Non est hic; surrexit enim, sicut dixit; venite & videte locum, ubi positus erat Dominus: & citò euntes dicite discipulis ejus, quia surrexit; & ecce præcedet vos in Galilaam, ibi eum videbitis.* An majorem recipere poterant certitudinem de resurrectione Domini nostri? acceperunt illam ex ore Angeli, aspiciebant monumentum vacuum meminerant prophetiæ & promissionis ejus, & videbant hanc adimpletam.

An fidendum sit revelationibus fœminarum,

Dicitis mihi, sunt fœminæ, quæ sua retulerunt ipsis somnia, an multum æstimandæ sint ipsarum visiones & revelationes imaginariæ? quis nescit, ipsas facile seduci posse, & in hoc seduci indies? unde est, quòd nonnisi quasi fœminæ, & cum primis illæ, quæ sunt vel videri volunt devotæ, frequentes habeant visiones, revelationes, prophetias &, & inusitatas cum Deo familiaritates, quas semper effectus esse credunt Spiritûs Dei? & quare nonnisi rarissimè hoc conspicitur in viris? unde hoc est, nisi è forti imaginatione & debilitate intellectûs, quâ afficiuntur fœminæ? magnus quidam Dei famulus nostri sæculi & in-

signis director animarum asserbat, sæpius diabolum ludere cum spiritu devotarum mulierum, sicut ventus versatilibus cum pinnulis supra verticem tectorum.

Ita, sed respectu falsarum devotarum, quæ inusitatas ambulare ambiunt vias. Nihil frequentius est, quam videre ipsas deceptas, imò & illos, qui ipsas dirigunt, si decipi se sinant, si nimis facilem ipsis præbeant auditum, & adhibeant fidem. Et nihilominus tam facile discerni non potest, quænam sint veræ, & quænam sint falsæ devotæ. Illæ, quæ characterem gerunt devotarum harum fœminarum, quarum laus est in Evangelio, quæque primæ acceperunt nuntia de resurrectione Domini nostri, nunquam decipi possunt, nec decipere quemquam. Videte, quomodo ipsæ se gerant; observabitis sex conditiones veræ alicujus devotæ.

Primò ipsæ fuerunt ferventes & diligentes; siquidem summo surrexerunt diluculo: *valde manè.* Primum principium & velut essentialia requisitum ad constituendum aliquam veram devotam, est devotio ipsa, quam Thomas consistere vult, non in raptibus, non in extasibus, non in luminibus, non in gustibus spiritualibus, sed in promptitudine & in gaudio voluntatis ad

Sex signa, quibus discernuntur veræ à falsis devotis.

Marc. 16.

1. Fervor intensus & ardens voluntatis.

perficiendum opera pietatis. Devotio expellit ab anima desidiam, negligentiam, teporem, vecordiam; devotio non patitur hanc procrastinationem, nec longas has deliberationes, quando agitur de bono opere: devotio non urgetur nec cogitur cum difficultate ad servitium Dei, sed illuc volat cum voluptate; devotio, quæ non animatur fervore spiritûs, est corpus sine anima.

2. Obedientia non sequens voluntatem suam propriam, sed illam Dei, Secundo ipsæ non faciunt propriam suam voluntatem; si secutæ fuissent sui ardorem zeli, remansissent ad monumentum divini Magistri sui, ex die, quo positus fuerat illuc, & sequenti; sed hic erat dies Sabbathi, & ipsæ noverant, prohibuisse Deum in lege sua aliquo labore violare illum: erat devotio ipsarum bene ordinata, magis obediendo voluntati Dei, quam propriæ suæ inclinationi. Innumeros reperire est, quæ devotionem sectari vellent, modo devotionem sibi fabricari ad suum liceret libitum & facere, quidquid sua sibi suaderet agendi libido. Sed quando renuntiandum est sibi ipsi, & propria frangenda voluntas, ut in opus redigatur voluntas Dei, in quo ipsæ sentiunt difficultatem ac repugnantiam; hic est, ubi nihil habent, nec sentiunt devotionis. Nihilominus inviolabilis est regula, nullam veram

devotionem esse, nisi illam, quæ purè conjuncta est cum voluntate Dei.

Tertio non inficiuntur ipsæ, Non amare amore proprio, nec propriis suis se ipsas, nec student commodis; non sunt sollicitæ, ut vel suo indulgeant genio, vel ut vano se comant ornatu; sed potius negligentes sunt & avaræ pro seipsis, curiosæ & liberales pro Deo: siquidem non parcunt pecuniæ in emenda magnâ copiâ unguentorum & pretiosorum aromatum, ad inungendum adorandum hoc corpus, quod inquirebant. Nihil stat nimio pro eo, quod amatur; vera devotio docet spernere semetipsum, sequè expoliare rebus omnibus; profundere autem omnia largiter pro Deo, sive in personas pauperum, sive ad servitia Altarium; & ad procurandum in omnibus gloriam Dei, abs eo, quod in aliquo gloria quærat propriam. O quam paucas reperire est devotiones, quæ propriis non studeant nec inhiant commodis!

Quarto ipsæ generoso sunt animo, non metuentes labores vel pericula. Optime custodiant sepulchrum, omnesque arceant à propiore accessu; norant ingentem lapidem advolutum esse ad ostium monumenti, nec satis sibi esse virium ad revolvendum illum; sed ve-

H h h h h 3 rus

rus amor nihil intuetur difficultatis in executione ejus, quod desiderat, omnia videntur ipsi superatu facillima. Reipsâ non viderunt amplius milites inveniunt revolutum lapidem ab ostio monumenti, & omnia obstacula, quæ videbantur invincibilia, reperere sublata. O quàm probè novit Deus conferre facilitatem exequendis bonis consiliis, quæ inspirat nobis! absterere non debent difficultates apparentes.

Difficultates virtutum non sunt nisi apparentes.

Qui metuisset leones collocatos ad gradus superbi throni Salomonici, nunquam ausus fuisset conscendere illuc, erant enim aspectu terribiles. Verùm qui accedebat propius, inveniebat, ipsos esse leones aureos, qui pro eo, quòd impedirent, potius ad miniculo erant ad conscendum thronum. Eheu! quot timidæ animæ nunquam conscendent thronum veri Salomonis, id est, nunquam pertingent ad unionem cum Deo, quamvis maximos erga devotionem sentiant stimulos, eò quòd retineantur ab imaginariis difficultatibus, quas conspiciunt in exercitio magnarum virtutum, quas nihilominus invenirent facillimas, si credere solum possent, illas sibi esse possibiles!

Quintò ipsæ erant valdè prudentes in sua agendi ratione. Si quidem cum irent valdè manè,

& antè diluculum quasi ad facrum sepulchrum, benè novissent, congruum esse, ut plures irent simul. Haud decorum est, nec convenit alicui devotæ, ambulare solam in tenebris & in locis semotis, quando etiam id foret ad mandanda executioni consilia optima, & cum intentione subtrahendi ex humilitate bona sua opera cognitioni hominum. Bonum est, perficere in publico omnes actiones obligatorias, pro bono exemplo proximi; bonum est etiam, perficere in occulto omnes actiones supererogatorias, ne videatur quis singularis, nec exponatur tentationi vanæ gloriæ. Sed vera prudentia Christiana nos obstringit, ne demus unquam ulli ansam judicandi malè de nostra vivendi ratione.

Tandem femina ista optimam sibi præfixam habebant intentionem; siquidem non quæpurissimam, non collimantem nisi in Deum solum. 6. Habere intentionem purissimam, non collimantem nisi in Deum solum. & insuper Deum humiliatum, Deum mortuum, & omninò quasi annihilatum; non exspectabant, inventuras se Deum vivum & indutum gloriâ, quem haberent sibi loquentem, sibi blandientem; non sperabant, visuras se Angelos, non aliam aucupabantur consolationem, nisi quòd suprema exhibere vellent obsequia corpori Redemptoris sui, quod adhuc reperturas se credebant vitâ

vitâ exutum & sensu; volebant solummodò illud suis irrigare lacrymis, inungere aromatibus; aut dum nullam inquirebant consolationem sensibilem; omnimoda se refertas cernebant felicitate. Ecce quales sint characteres, qualesque notæ fideles veram aliquam devotam enuntiantes, ex quibus colligere possitis, an credendum sit ejusmodi alicui devotæ, si dixerit, vidisse se Angelos, eosque auscultasse sibi loquentes, aut revelationes

habuisse divinas; siquidem possibile non est, illas vel decipere vel decipi.

Sed nihilominus dices, ipsas non esse nisi fœminas, & solo fœminarum testimonio non stabilire Ecclesiam ullum fidei suæ articulum. Sit verum hoc? sed non solum devotarum fœminarum innixa relationi credit Ecclesia Mysterium Resurrectionis Domini nostri; manifestatum id est luculenter Apostolis, & per has toti Ecclesiæ, uti videbitis.

ARGUMENTUM.

Omnes Apostoli oculati fuerunt testes Resurrectionis Jesu Christi.

ARTICULUS II.

Maxima omnium Apostolorum fuit consternatio, dum divinum Magistrum suum exspirasse conspexerunt supra Crucem in monte Calvariæ, & quando jam tumulo ipsum viderunt illatum, ablatam sibi crediderunt omnem spem, amissa omnia, triumphantibus interim & jubilantibus potestatibus inferni. Eximia sunt hac super re Regii Vatis verba Psalmo 103. *Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt omnes bestia sylva: catuli leonum, rugientes, ut rapiant, & querant à Deo escam sibi. Ortus est sol, & congregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur.* Explanatio Castio-

dori, quam desuper affert, peracri suo est digna ingenio. Ecce vobis illam.

Quando Jesus Christus passus est & mortuus in Cruce circa plenum meridiem, distuderunt se tenebræ universales super omnem terram, quasi tota natura indueret luctum ex morte Creatoris sui: stante profundâ hâc nocte, dæmones velut bestię feroces prodierunt ex antris inferni, & liberè per omnem vagabantur terram: Jamjam credebant se mundi Dominos, intuentes universalem hanc omnium creaturarum turbationem, tenebras has passim diffusas, hanc

Dæmones circumcurfabant in terris, dum tenebræ erant in morte Jesu Christi.

Psal. 103.

Bestiæ feroces audaces sunt de nocte.

hanc stragem astrorum, hunc terræ tremorem, has petrarum scissuras, universalem hanc omnium hominum adversus proprium Dei Filium conjugationem, omnes Apostolos aëtos in fugam, & ipsum derelictum, etiam a divino Patre suo, sicut desuper conquerebatur. Judicabant ergo, ultimum imminere jam mundo finem, hocque crimen deicidii ab hominibus commissi, conferre sibi jus ipsos omnes rapiendi in infernum; unde & rugientes hi leones sibi magna pollicebantur spolia. Jam rapuerant unum ex ipsius Apostolis, jam ceperant alterum ex comitibus sui supplicii; & jamjam canebant victoriam, dum funesta hæc nox occupaverat terram.

Ad resurrectionem Jesu Christi omnes demones reversi sunt in infernum.

Sed quid accidit? *Ortus est Sol & congregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur.* Sol quantoque iterum præbuit conspicendum. Jesus Christus tertiâ resurrexit die, totus refulgens Majestate, prodiens e sepulchro suo velut Sol oriens in diebus æstivis e sinu auroræ, totus propriæ gloriæ suæ circumfusus splendore: & maledicti hi spiritus, aves hæ nocturnæ, quibus non nisi ad intuendas tenebras sunt oculi, toti obtuli, toti confusi, toti delusi ac terrore concussi, in antra sua remearunt, suis se tumultantes barathris: *Tunc autem, quando ortus*

est, Sol, id est, quando resurrectio sancta declarata est, majestatem ejus minime sustinentes, in suis se trepidi cubilibus abdiderunt. Et omnes dispersi Apostoli, ac omnes confternati discipuli, incepterunt denud animari, ad primum exortum luminis divini hujus solis, oculos suos percellentis, id est, ad primum, quem perceperunt nuntium de resurrectione divini Magistri sui.

Ite quamprimum, dicit Angelus mulieribus devotis, dicite discipulis ejus & Petro, quia surrexit; & ecce præcedet vos in Galilæam, ibi eum videbitis. An observatis, quomodo hic Legatus cœli, postquam divina arcana his manifestavit mulieribus, non velit hæc publicari ab ipsis in universo mundo? sed mittit ipsos ad Apostolos, ut hi velut judices essent in approbandis illis, & speciatim ad S. Petrum, quia is caput erat visibilis Ecclesiæ in absentia Jesu Christi, ad informandum nos, quod revelationes, quas recipiunt personæ particulares, quamvis à Deo sint, non habeant auctoritatem nisi recipiantur & approbentur à sancta Ecclesia, uti fuerunt illæ sanctæ Birgittæ & quarumdam aliarum.

O bonitas ineffabilis Jesu Christi! omnes Apostoli reliquerant ipsum tempore Passionis suæ, & turpius cæteris omnibus sanctus

Cassiodorus.

Matt. 28. v.7.

Marc. 16. v.7.

Angelus misit foeminas, ut annuntiarent revelationem suam Apostolis, ad examinandum illam.

Mira Jesu Christi bonitas erga Apostolos.

sanctus Petrus, qui ter negaverat ipsum; & tamen consolari mox vult illos gratissimo resurrectionis suae nuntio, exhibitæ sibi oblitus infidelitatis. Sed nominat specialiter sanctum Petrum, ne, uti affirmat sanctus Gregorius, sui pudore criminis absteritus aggregare se amplius non audeat Apostolorum collegio, neque de indulta sibi venia hæreret dubius: *Vocatur Petrus ex nomine, ne desperaret ex negatione.*

S. Greg. hom. in Evangel.

Jesus Christus apparuit sexies in ipso die Resurrectionis suae.

S. Ambros. lib. de Virgin.

S. Anselmus lib. de Excellent. Virg.

S. Bonavent. c. 87. vitæ Christi.

Rupertus lib. de divin. officiis.

Verum si tam accepto prævenire & consolari vult ipso nuntio, cur diutius exoptatæ suæ præsentis illis subtrahit felicitatem? nuntiari jubet illis, quod visuri sint ipsum in Galilæa; quare non in Judæa, ubi præsentibus aderant, ubi adimpletum fuerat mysterium passionis & resurrectionis suæ? cur transmigrare vult ipso in Galilæam, quæ alia erat Regio? non est, uti asserit S. Hieronymus, quod se illis non monstraverit in Judæa, sed factum hoc est velut in occulto, & aspectu tantum brevi & transeunte: nam in ipso resurrectionis suæ die sexies omnino visendum se præbuit. Primò sanctissimæ Matri suæ, quamvis Evangelista nullam de hoc faciat mentionem. Sed sanctus Ambrosius, sanctus Anselmus, sanctus Bonaventura, Rupertus Abbas, & plerique sancti Patres Ecclesiæ id asseverant. Et

æquitati omnino congruebat, ut, quæ afflictissima erat in morte ipsius, prima omnium ex resurrectione ipsius acciperet consolationem. Secundo apparuit sanctæ Magdalene ad ipsum sepulchrum, uti refert sanctus Marcus. Tertiò eidem Magdalene, & aliis mulieribus devotis simul, quando revertebantur à sancto sepulchro in Jerusalem, uti recensetur à sancto Matthæo. Quarto sancto Petro soli, uti traditur à sancto Luca. Quintò duobus discipulis euntibus in Emaus, cujus historię idem S. Lucas texit narrationem. Et sextò, cum serò esset, omnibus discipulis congregatis, id est aliis decem; eòquod S. Thomas præsens non fuerit, & traditor Judas funestâ desperatione sibi jam ademerat vitam, postquam vendiderat & tradiderat divinum Magistrum suum, suorum manibus inimicorum. Sic accelerabat reddere illis gaudium & vitam eodem die, quo hanc resumpserat, quantumvis hæc non nisi transeuntes fuerint apparitiones.

Sed innixis promissis sibi factis, quod visuri ipsum essent in Galilæa, credibile est, illos sequenti die omnes dedisse se viam: siquidem sanctus Joannes scribit, post dies octo (quod tempus esse poterat itineris à se exantlati) Jesum Christum apparuisse omnibus

Marc. 16.

Matth. 28, v. 9.

Luc. 14, v. 34.

Ibid.

Joan. 20.

Jesu Christus apparet omnibus Apostolis suis in Galilæa, & præbet illis argumenta manifestæ resurrectionis suæ.

nibus simul, id est, illis undecim: siquidem sanctus Thomas se iterum conjunxerat ipsis. Et hic incepit præbere illis argumenta magis manifesta circa veritatem resurrectionis suæ. Primum fuit quòd intraverit locum, ubi omnes fuerant, quin opus esset referari sibi portam, ad ostendendum ipsis, corpus suum gaudere prærogativis corporis gloriosi, cui more spirituum penetrare muros est facultas. Secundo, quòd prolixum miscuerit cum ipsis sermonem, asscurans illos, quòd nihil haberent sibi timendum, quòdque ipsemet is esset, suam illis apportans pacem, velut vera columba, quæ finito diluvio ramum olivæ detulerat in arcam.

Mirabilis favor, quem Jesus Christus concessit sancto Thomæ Apostolo,

Tertium fuit adhuc magis luculentum. Siquidem cum sanctus Thomas credere adhuc non posset, nec quod omnes Apostoli dixerant sibi, quòd viderint eum in Galilæa, nec quod ipsemet jamjam videbat propriis suis non fidens oculis, semperque timens, ne aliqua interveniret imaginatio & illusio, Jesus Christus ex magna bonitatis suæ abundantia permittere voluit ipsi, sua ut tangeret vulnera, suosque mitteret digitos in loca clavorum manus suas transverberantium, quasi ad demonstrandum ipsi, quòd paratus esset iterum crucifigi pro ipso solo, sicut cru-

cifixus fuerat pro omnibus peccatoribus in monte Calvariæ: permittit adhuc, ut suam inferret manum in vulnus lateris sui, usque in cor suum, quasi in hujus possessionem inducturus illum, ac manifestis experimentis convicturus ipsum, hoc verum corpus suum esse, & non phantasma; veritatem hanc esse, & non illusionem; & denique ut tardissimus Apostolorum ad credendum mysterium resurrectionis fieret de eo certissimus, ardentissimus, & omnium primus, in annuntiando illo per universum orbem, ostendendo digitum illum, qui ex pietate & obedientia renovaverat in corpore divini Magistri sui eadem vulnera, quæ infixerat ipsi Judæi in Golphathæo vertice; sicque digitus ipsius fieret orbis universi Doctor & Magister, sicut loquitur sanctus Chrysologus: *Digitus Thomæ factus est Magister mundi.* S. Chrysologus serm. 84.

Aliâ vice manifestavit se discipulis suis juxta mare Galilææ, inter quos erant Petrus & Joannes, & hic velut testis oculatus id in suo annotavit Evangelio. Iterum supra montem quemdam Galilææ conspiciendum se exhibuit pluribus, quam quingentis fidelibus in unum congregatis, uti refert S. Matthæus, & postea exaratum reliquit Corinthiis sanctus Paulus. Denuò apparuit sancto Jacobo omninò soli, uti videre

Joan. 21.

Matth. 28.

1. Cor. 15.

Diverse & frequentes apparitiones Jesu Christi.

videre est in eodem loco. Et ne diutius immorer enarrando sigillatim ingentem numerum apparitionum, quibus consolatus est sæpe suos Apostolos & Discipulos per quadraginta illos dies, quibus permanere voluit in terris post resurrectionem usque ad ascensionem suam, quasque S. Lucas nonnisi generaliter annotavit in Actibus per hæc verba: *Apparens eis, & loquens de Regno Dei*; ultima omnium, & observatu dignissima apparitio fuit in monte Olivarum, unde, postquam dederat ipsis mandatum prædicandi Evangelium in universo orbe, in præsentia sanctissimæ Matris suæ, omnium Apostolorum suorum, & omnium discipulorum ac sceminarum devotarum, ipsi, dum in vivis agebat, adherentium, omniumque fidelium jamjam converforum, quibus benedicebat, reversus est in cælum ad Deum Patrem suum, à quo missus fuerat in mundum: *Vado ad eum, qui misit me.*

Actor, i.

Marci ult.

Incausum igitur contenderunt Judæi abscondere mundo veritatem resurrectionis Jesu Christi. Difficile est abscondere solem in pleno meridie. Non obstantibus ipsorum curis ac dolis illico universus orbis illustrabitur divino hoc lumine. Hegesippus referens nobis, quod legerat in actibus Pilati, affirmat, quod hic informationem dederit Im-

Hegesippus in Anacephal.

peratori Tiberio de omnibus, quæ acciderant in Persona Jesu Christi; de invidia, quâ Judæorum præcipui ferebantur in eum, videntes ipsius miracula, & magnam, quam sibi comparaverat, existimationem in animis omnium populorum; de malitiis & fraudibus, quas moliebantur, ad obstringendum se, ut condemnaret ipsum ad mortem; quod coactus id fecerit & invitus non inveniens in eo mortis causam; quod occiderint ipsum in Cruce, ipsoque in monumentum posito, unde metuentes, ne exiret, petierint à se milites ad custodiendum illum; sed quod in ipsorum præsentia resurrexerit tertio die à mortuis, hincque id sibi asseveraverint, quamvis inducti à Judæis magnâ pecuniæ oblatâ quantitate, ut rem servarent in occulto.

Veritas resurrectionis Jesu Christi fuit delata Romanam ad Imperatorem Tiberium & Senatam,

Tertullianus confirmat id ipsum in suo Apologetico, & Eusebius in sua historia. Hi adjungunt, quod Imperator Tiberius recensuerit hæc omnia Senatui, volens aggregare Jesum Christum numero Deorum. Sed quod, cum Senatus se opposuerit, non intermiserit condere edictum, quo minitabatur mortem cuicumque accusanti aliquem Christianum, ostendens plurimi se facere Personam Jesu Christi. Hic Imperator crederat, se maximo honore profes-

Tertul. Apolog. c. 5. Euseb. l. 2. c. 2. Tiberius voluit Jesum Christum annumerare Diis.

cuturum ipsum, referendo illum in album falsorum Deorum; sed reverà maxima hæc omnium, quã afficere ipsum poterat, fuis- set injuria.

Cur JESUS Christus non lucit Diis an- numerari.

JESUS Christus venerat in hunc mundum, ut falsos omnes extirparet Deos, & non ut ipsorum aggregaretur cœtui; non recipiebat Divinitatem suam ab hominibus, sed homines credentes in se reddere volebat participes magnificentiarum Deitatis suæ; non opus sibi erat potestatibus sæculi, nec Senatûs Romani, nec Imperatorum, ut ostenderet se solum verum Deum in universo

orbe, sed potiùs volebat omnes humanas contra se extimulari potestates, ut sibi hanc disceptarent gloriam. Franget is omnes ipsarum admissus, hõsque omnes unicã suã evincet Cruce; & tandem comparabit is solus sibi- met ipsi magnificum triumphum de mundo & inferno, de morte & peccato, & de omnibus gloriæ suæ inimicis, per gloriosam resurrectionem suam. O quã solidum solatium! quanta gaudii abundantia pro omnibus animabus amantibus JESUM Christum, aspicere ipsum in hoc statu.

ARGUMENTUM.

Resurrectio JESU Christi est eximia reparatio honoris omnium ignominiarum, quas perpeffus est in monte Calvarie.

ARTICULUS III.

NON immeritò in admirati- nem rapit omnes, manife- sta inhibitiõ facta à JESU Chri- sto omnibus Apostolis suis, ne dicerent cuiquam se esse Mes- sias; annotata est hæc verbis expressis in decimo sexto capite Evangelii S. Matthæi: *Præcepit JESUS Christus discipulis suis, ut nemini dicerent, quia esset Christus.* Et quod magis stu- porem ciet, est, quòd illicò de- claret illis dolores & ignominias passionis suæ, quòd eundem sibi sit in Jerusalem, ad tolerandum

Matth. 16. JESUS Christus prohibet pu- blicari suam Divinitatem, & publicat su- as ignomi- nias.

ibi crudeles persecutiones à Scri- bis & Pontificibus, quòdque tan- dem occidendus sit, & tertio die resurrecturus à mortuis. Quid sibi innuit hæc inhibitiõ, ne su- am evulgent gloriam, hæcque informatio de cruciatibus pas- sionis suæ, eodem illis facta tem- pore? ut quid silentium injun- git Apostolis suis circa ea, quæ suam concernunt Personam? nonnè eo venerat fine, ut mani- festum se faceret mundo? non- nè eo nomine suos elegerat Apo- stolos,

stolos, ut nominis sui gloriam per universum annuntiarent orbem? quare ergo præcipiebat, ut nemini id dicerent, quoad ipsorum animum opprobriorum & ignominiarum suarum repleverat idæis?

Origenes
tract. I. in
Matth.

Non oportet
publicare
mortem Jesu
Christi, abs
eo, quod pu-
blicetur ip-
sius resurrec-
tio.

Origenes respondet ad hoc, quod non oportuerit separare gloriam Divinitatis suæ ab ignominia suæ mortis, eoque agnosci voluerit ab hominibus eodem tempore tum pro Deo, tum pro Redemptore suo; sicut non oportebat etiam separare publicationem mortis suæ, ab illa suæ Divinitatis, eoque agnosci voluerit ab hominibus pro Redemptore suo, abs eo, quod agnosceretur ab ipsis quoque pro Deo suo. *Inutile est enim ipsum quidem predicare Deum, Crucem autem ejus tollere.* Sed quid proderat Apostolis publicare ignominias mortis ejus, quibus despicabilis reddebatur, nisi quantocyus declararent quoque resurrectionis ipsius gloriam, quæ reddebatur dignus adoratione? excellentia fidei Christianæ non est, credere, quod Jesus Christus sit mortuus; sed credere, quod sit resuscitatus. Siquidem Judæus bene novit, ipsum esse mortuum, eoque laverit manus suas in sanguine ipsius, & tempore passionis ejus clamaverit: Sanguis ejus super nos, & super filios nostros. Voluit maledictionem, & non elon-

gabitur ab eo: ad hunc enim usque diem odium adversus Jesum Christum tam ingens est in corde omnium Judæorum, filiorumque suorum, ut pronuntiato solum ipsius nomine, dirumpat corda eorum.

Paganus probe novit, Jesum Christum esse mortuum, & objicit nobis velut crimen, vel arguit nos velut de stultitia, quod adoremus velut Deum immortalem, hominem suffixum in Cruce. Quæ igitur est gloria Christiani, quæ defendatur contra animadversiones Paganorum, & quæ excellentia ipsius fidei, quæ confundantur Judæi? est credere, quod Jesus Christus resuscitatus sit à mortuis, & sperare resuscitari tandem ad vitam æternam & beatam per potentiam Jesu Christi. Ne glories amplius Judææ, quod occideris ipsum, sed confundere, quod ipse resumpserit vitam. Ne contemnas nos ultra ô Paganè, quod adoremus Deum mortuum, sed invide felicitati nostræ, quod Deum habeamus immortalem, qui traxerit semetipsum Cunctipotentia suâ è manibus mortis. Ecce tibi, quid triumphare faciat gloriam fidei Christianæ in orbe universo.

Excellentia fidei Christianæ non est credere mortem, sed credere resurrectionem Jesu Christi.

Sanctus Athanasius, describens admirabilem vitam magni sancti Antonii, qui solitudinis censebatur prodigium, refert disceptationem

cap. 46.

Pulchra dis-
putatio sancti
Antonii Ere-
mitæ contra
Philosophos
paganos,

nem, quamdam, quam aliquan-
do habuit cum quibusdam Phi-
losophis paganis, qui venerant
in desertum, ut confunderent ip-
sum, sed quos ipse totos remitte-
bat confusos. Nonne pudet te,
dicebant hi ipsi, pauper & sim-
plex homo, quod adores velut
Deum, hominem, quem univer-
sus orbis novit esse mortuum
infami supplicio crucis? & ipse
deplorans in corde suo eorum,
qui se tam prudentes, tamque il-
luminatos credebant, cœcitatem,
respondit illis: quid dicendum
vobis occurrit, quod innocentia
Jesu Christi passa fuerit persecu-
tionem, quodque patienter is
toleraverit illatam vi quâdam
sibi injustitiam? an pudor est,
pati persecutiones, easque suffer-
re usque ad mortem pro defen-
sione veritatis? nonne ipsimet
affirmatis, quod gloria virtutis
plurimum heroicæ sit contem-
nere mortem, quæ terrore per-
cellit generosissimos quosque,
seque cunctis suppliciis demon-
strare superiorem? nonne in hoc
potius vos collocatis magnani-
mitatem heroum vestrorum?
& nonne dicitis, hanc esse forti-
tudinem, quæ laudes mereatur
ac venerationem cunctorum ho-
minum? cur ergo me pudeat,
quod velut Deum adorem illum,
qui divinam hanc ostendit virtu-
tem, præcipue cum credam, ip-
sum mortuum esse amore mei!

Sed vos nonne suffundi oportet pudore, quod adoretis De-
os, qui vitam duxerunt infamem,
quique aliâ non sunt celebres
gloriâ, nisi suorum magnitudi-
ne criminum? aliquem Jovem
adulterum & incestuosum, ali-
quem Mercurium furem & men-
dacem, aliquem Martem sangui-
narium & crudelem, aliquam
Venerem omnium spurcitiarum
& turpitudinum generibus pro-
stitutam? Itane, puniretis ejus-
modi crimina in hominibus, si
ea committerent, & adoratis il-
la in Diis vestris? ubi est igitur
illa, quam arrogatis vobis, sapi-
entia, ô Philosophi? vel potius,
quanta est igitur vestræ enormi-
tas stoliditatis!

Verum confundam vos aliâ Efficax dis-
curfus contra
Paganos.
adhuc ratione per crucem ipsam,
& ignominiosam mortem Dei
quem adoro. Dicite mihi, an
creditis omnia illa, quæ exarata
sunt in libris Christianorum, es-
se vera? vel an an creditis, om-
nia illa, quæ continent, esse fal-
sa, nihilque contineri in iis, nisi
fabulas? si putatis nihil ibi ve-
rum esse, eccur creditis, quod ex-
titerit aliquandò Jesus Christus?
quare loquimini de cruce & op-
probriis mortis ejus? creditote
hæc omnia ergo esse somnia.
Vel si putatis ipsam esse histo-
riam veram, eccur non adhibe-
tis illi fidem, quando recenset
vobis, hunc hominem duxisse
vitam

vitam tam sanctam, ut maximos suos provocaverit inimicos, quatenus de minimo sese arguerent peccato; quod tradiderit doctrinam tam puram, tamque sublimem, condiderit legem adeo perfectam, manifestaverit arcana cœli tam profunda, ut in admirationem rapiant maxima quæque ingenia illorum consideratione occupata?

Eccur non observatis in historia vitæ ipsius, quod sanaverit leprosos, illuminaverit cæcos, cœxerit claudos; liberaverit à dæmonibus obsessos, dederit vitam tot mortuis in conspectu inimicorum suorum, qui rigorisissimo adhibito examine annullare haud potuerunt tantorum veritatem miraculorum. Et si veritas passionis & mortis ejus vos offendit, quamvis mortuus sit pro defensione veritatis & justitiæ, & ipsemet iudex, qui condemnavit eum, clarâ attestetur voce, se non nisi innocentiam invenire in illo: eccur non afficit nec allicit vos Majestas Omnipotentis ejus, dum in eodem loco legitis, quod resuscitaverit semetipsum propria virtute die tertio? si stultitia est adorare ejusmodi Deum, meâ gloriâ stultitiâ, & publicè profiteor, præferre me illam omni sapientiæ mundanæ.

Eodem argumento sancta Margarita, illustris hæc Virgo Antiochena obfirmavit os Præsidi

Olybrio, quando interrogavit ipsam de professione sua. Christiana sum, dicit illi, magno animi fervore. Vah! exprobravit hic illi totus exasperatus responso ejus: non pudet te dicere, quod Christiana sis? an adhuc tam stolidam es, ut Deum reputes hominem, quem justitia condemnavit ad mortem crucis duos inter latrones, velut insignem quemdam facinorosum? sancta Virgo respondit ipsi divina cum sapientia: unde nôsti, quod Jesus Christus, quem adoro ceu Deum meum, affixus fuerit in cruce? novi id, dicit ille, ex propriis libris vestris, legi illud in ipsa doctrina Christianorum.

Verum est, respondit ipsa; sed debebas etiam legisse in iisdem libris, quod resurrexerit tertio die à mortuis, quodque post exactam vitam prorsus divinam in terris, post ostensam tum per exempla, tum per verba sua hominibus viam in cœlum, post exantlatam vitam suam & effusum sanguinem suum, ut illis acquireret vitam æternam, & tandem post repletam magno miraculorum suorum rumore universam Judæam, visibiliter ascenderit in cœlos, ubi refulgens gloriâ regnat ad dexteram Patris sui; iidem libri, è quibus didicisti historiam mortis ejus, doceant te quoque resurrectionis ipsius gloriâ, omniumque prodigio-

Sancta Margarita confundit Tyrannum Olybrium veritate resurrectionis Jesu Christi.

digiorum magnificentiam, quæ reddiderunt mortem ipsius adorandam, Magna hæc est vobis confusio, quod nonnisi videritis ignominias, non percipientes splendorem gloriæ ejus, quæ prorsus absorbet illas; maneat ergo superstes vobis confusio; dum ego admiror, dum adoro, dum amo gloriam JESU CHRISTI, Dei mei, Salvatoris mei. Ipse solus possidet cor meum, pro ipso centies millies, si mihi essent, darem vitas.

Psal. 74.

Resurrectio
JESU CHRISTI
confirmavit
Apostolos.

Sanctus Augustinus exponens verba illa Psalmi septuagesimi quarti: *Ego confirmavi columnas ejus*; affirmat, hunc, qui loquitur esse JESUM CHRISTUM; & quærit, quænam sint hæc columnæ, quas confirmavit. Et respondet has esse Apostolos, quos confirmavit, ut essent columnæ fundamentales Ecclesiæ suæ; esse discipulos, esse primos Christianos, qui sustentare debebant fidem adhuc nascentem contra omnes mundi & inferni potestates, quæ subvertere ipsam nitebantur. Confirmavi has columnas, dicit JESUS CHRISTUS, convulseram illas paulisper morte meâ, & tormentis, quæ sustinueram in passione mea; sed meâ confirmavi illas resurrectione: ostendo illis, mortem non amplius esse metuendam, eoque superaverim illam: ostendi, me illos posse resuscitare, eoque resuscitare potuerim

memetipsum: ostendi, extrahere me posse omnia membra corporis mei mystici è tumbis suis, eoque quod extraxerim inde omnia membra corporis mei naturalis, quæ tradideram morti pro corpore meo mystico: sic confirmavi illos certitudine, quod mors non occidat corpora justorum, sed meliori illa collocet in statu, quod nonnisi commutet ipsorum infirmitatem in robur, ipsorum ignominiam in gloriam, ipsorumque dolores in gaudium & felicitatem.

Si infideles objiciant nobis infame supplicium JESU CHRISTI, contundamus illos, ostendendo ipsis gloriam triumphalis resurrectionis ejus. Si recenseant persecutiones & contemptus, quos toleravit; opponamus eis gloriam æternam, & honores summos, quibus coronatus est à Deo Patre suo. Si minitentur nobis, quod habere nos velint, sicut ipse habitus est, id est, inferre nobis mortem sævam & probrosam, ut nos convellant, nutare nos faciant, ponamus nobis ob oculos veritatem resurrectionis ejus, & certitudinem nostræ, ad nos confirmandum: *Ego confirmavi columnas ejus, resurrexi, ostendi mortem non esse metuendam.* Et quis concutere possit animum Christiani viventis in firma fide resurrectionis amabilis Redemptoris sui, sequi; consolantis certissimâ spe resurrectionis suæ propriæ? AR-

Augustinus
ubi supra.

ARGUMENTUM.

Firma fides Resurrectionis robur addit animo contra omnes molestias vite humanæ.

ARTICULUS IV.

Fides resurrectionis omnes mitigat amaritudines.

Tolle fidem Resurrectionis Jesu Christi, vana est Religio nostra Christiana: tolle nobis spem resurrectionis nostræ finalis, miseræ humanæ omnino sunt intolerabiles, & mors, quæ finire has debet, rerum omnium terribilium est terribilissima. Verum in tuto colloca firmam hanc fidem, & certam hanc spem, nec adversitates vitæ præsentis amplius amaræ sunt, nec mors, quæ ab illis liberare nos debet, amplius est formidanda.

Quid triumphare fecit Jobum de diluvio hoc calamitatum, quæ totum constituere videbantur exercitum, ad illum vel subvertendum suâ vehementiâ, vel ad illum obruendum suâ multitudine, vel ad illum consumendum suâ duratione? quis conservavit ipsum in sterquilinio suo, totum vivum devoratum à vermibus, nutrientibus se putredine corporis sui? unde est, quod firmus & erectus ipse permanserit, velut victor sublatus in thronum suum, ut cunctis esset admirandum spectaculum sæculis? quis contulit ipsi hoc robur, nisi fides resurrectionis Redemptoris sui, & spes resurrectio-

nis suæ propriæ. Quis percipere non aveat, quid dicat de majestate magni hujus mysterii? Auscultate, quid & quomodo loquatur.

Quis mihi tribuat, ut scribantur sermones mei? Job. 19.

quis fidelem mihi det Commentariensem, qui omnia mea annotet verba, illaque consignet posteritati, ut à cunctis audiri & auscultari possint sæculis. *Quis mihi det, ut ex-ventur in libro stylo serreo, aut plumbi lamina, vel cæte sculpantur in silice & quis mihi id præstet obsequii, ut alicui imprimantur volumini, aut scalpello ferreo in plumbeis cælentur laminis, vel potius characteribus aureis, insculpantur æri vel marmori, ut nullo unquam deleantur tempore? nonne advertis, quâ majestate suum exordiat sermonem? & nonne persuasum habes, quod verbis tam magnificis, quibus utitur, res magnas moliat effari nobis, quodque ingenti exæstuet desiderio, ut profundè imprimantur cunctis mentibus mortalium? sed quænam ergò hæ res sunt magnæ, quas ita ardentè desiderat nostris indelebiter insculpi cordibus, consignari memoria?* Kkkkkk Ad-

Quo tempore
Job scripserit,
an antiquior
sit Moyle.

Admirabile arcanum est, quod mundo: siquidem ipsius liber vix non omnium antiquissimus est, quos sacra novit Scriptura. Nonnulli credunt, quod vixerit ante tempora ipsius Moylis, & alii communius sequuntur opinionem Origenis, qui credit, ipsum saltem fuisse Moylis contemporaneum, vel parum ipso antiquiorem. Sanctus Hieronymus in libro quaestionum Hebraicarum, ubi studiosam navat operam inquirendis & eruendis antiquitatibus, dicit, magnum hunc virum non fuisse ex filiis Esau, nepotibus Abraham, uti plures crediderunt, sed ex familia Nachor, Abraham fratris, qui ex uxore sua Melcha habuit filium natu majorem, quem appellavit Hus, ex quo Hebraei tenent, quod descenderit ille, cujus liber incipit ab his verbis: *Vir erat in terra Hus.* Quidquid de hoc sit, semper certum est, hunc virum sanctum & admirabilem, sicut ipsum nominat sanctus Augustinus in Civitate Dei, unum fuisse ex antiquissimis, eloquentissimis, & illustrissimis Scriptoribus sacris.

Lib. 18. c. 47.

Job primus
locutus est de
resurrectione.

Ipsa igitur ante omnes alios manifestavit nobis efficacissimum hoc arcanum, quod unicuique abunde sat esset ad reddendum omnes homines omni solatio & felicitate refertos, non

obstante miseriarum torrente, quibus vita obruitur humana. Et ecce, in quo id ipsum consistat: *Scio, quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum, & rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum.* Scio, dicit nobis, Redemptorem meum esse vivum. Ita, id scio & certus sum, quod, postquam est mortuus pro me in Cruce, ut me redimeret pretiosi sui sanguinis effusione, resuscitandus sit die tertio, ex propria virtute sua resumens vitam, non amplius amissurus ipsam. Tam certe id scio, ut dubitare de hoc non possim. *Scio.*

Sed ulterius adhuc scio, me-
metipsum, qui modò putrefieri
me video totum vivum, post-
quam consumptus fuero à ver-
mibus, reductus in pulverem, tu-
mulatus in sinu terræ, in novissi-
mo die resurrecturum è sepul-
chro meo, vitæque induendum
me denuò. Scio me eadem ite-
rum amicum pelle, quæ mo-
dò operit & contegit ossa mea,
meq; vivum in eadem hac carne,
quam modò tenco, conspectu-
rum Deum meum, Salvatorem
meum.

Quid inquis sanctissime Job?
non erit hæc eadem caro, quæ
tolerare modò nos facit tam
vos dolores; hæc enim corrup-
pitur, destruitur, comeditur à
vermibus, & tandem tota anni-
hila-

Job asseverat,
carnem suam
sibi fore red-
dendam.

Confirmat ef-
ficaciter, visu-
rum se Deum
in eadem car-
ne sua.

hilabitur; sed locò illius recipies
 aliam, quæ longè perfectior erit;
 sic non amplius eris tu ipse, sed
 aliam omninò indues personam.
 Non, inquit, ego ipse ero, non
 alius. Videte, quàm egregiè
 hanc confirmet veritatem: *Quem
 visurus sum ego ipse, & oculi mei con-
 specturi sunt, & non alius.* Ego ipse
 videbo ipsum; ego ipse in per-
 sona ero, & non alius; iidem hi
 oculi, quibus modò intueor fu-
 nestum calamitatum mearum
 objectum, speciosissimam Re-
 demptoris mei conspecturi sunt
 faciem. O verba omni plena
 solatio pro afflictis! O fides ad-
 mirabilis, quæ imbecillimos
 quosque confirmat! O spes bea-
 ta, quæ dejectissimos quosque
 relevat & corroborat animos!

Positâ fide re-
 surrectionis
 facile con-
 temnimus
 omnes mise-
 rias humanas.

Siquidem quid mali inferre
 nobis poterunt omnes miseræ
 humanæ, cum tot, tantâsque ex-
 spectemus felicitates divinas?
 quam ruinam conciliare nobis
 poterit mors ipsa, cum toto fu-
 nesto apparatu, quem trahit post
 se, cum certi simus de beata im-
 mortalitate? & tandem quid
 damni accidere potest nobis,
 quando corpus hoc nostrum,
 quod deserit terrenum hunc
 carcerem, captivantem animam
 nostram, destruetur, cum pro-
 missionem teneamus Dei, quòd
 idem hoc corpus, eadem hæc a-
 nima, totum hoc esse, quod ac-
 cepimus ab ipso in Creatione,

reddendum in resurrectione sit
 nobis, abs eo, quin vel minimus
 è capitibus nostris pereat capil-
 lus? *Et capillus de capite vestro non
 peribit.* Quanta consolatio, cer-
 tum esse, quòd hæc omnia in
 statu multò perfectiori reddenda
 sint nobis, exempta à cunctis mi-
 seris temporum, in possessione
 totius felicitatis æternæ, ubi ii-
 dem hi oculi, qui effundunt mo-
 dò lacrymas tristitiæ, perfunden-
 tar gaudiò, aspicientes sacratissi-
 mam Redemptoris sui Humanita-
 tem, dum interim anima nos-
 tra clarè ipsius intuebitur Divi-
 nitatem?

Luc. 21.

Verùm dic nobis sanctissime Unde Job di-
 & sapientissime Vir, unde nôsti dixerit scien-
 hæc omnia? quis sublimem tiam de resur-
 hanc te edocuit Philosophiam, rectione,
 antequam lex fuerit scripta? si-
 quidem tempore legis nesciebant
 id Sadducæi, uti observat Evan-
 gelium: *Sadducæi, qui dicunt non
 esse resurrectionem.* In qua Acade-
 mia id edoctus es, siquidem illa
 Atheniensium, quæ habebatur
 pro florentissima totius mundi,
 id ignoraverit, uti expertus est
 sanctus Paulus, quando prædica-
 vit illis in Areopago? in qua
 schola desuper accepisti infor-
 mationem, siquidem tota Philo-
 sophia humana non solum non
 docet divinam hanc veritatem,
 sed oppugnat ipsam velut falsam,
 ipsamque credit impossibilem,
 ceu infallibile tenens effatum,

Kkk kkk 2

quod

quod à privatione ad habitum non
detur regressus.

Deus solus re-
velare potuit
Jobo veritatem
de resurrectione.

Responderet tibi : non didici
ab hominibus illam ; cum natu-
ralis non sit ; nec meis illam co-
gnovi sensibus , cum non sit cor-
poralis ; nec ratio mea humana
excogitavit illam , cum prorsus
illius excedat captum . Est radius
descendens à Patre luminum in
animam meam ; est fides , quæ
me sic docet ; est revelatio pri-
mæ veritatis ; est arcanum , quod
habeo à Deo solo ; & ecce id ,
quod me demulcet gaudio , quod
invincibilem mihi confert forti-
tudinem , quæ conservor in mag-
no hoc malorum diluvio , quæ
in meo me obruunt sterquilinio .

Pulchrum
spectaculum,
videre Jobum
triumphan-
tem de malis
per fidem re-
surrectionis,

Venite & videte , ô mortales,
accurrite omnes mundi natio-
nes , congregate vos cuncta sæ-
culâ ; venite & videte rem , quæ
omnium vestrum meretur ad-
mirationem ; venite & videte
hominem , quem illustris prosa-
pia inter Maximos recensuit O-
rientis : *Magnus inter omnes Orien-
tales* ; quem longa conspexere
tempora in abundantia divitia-
rum , voluptatum , honorum ,
numerosâ & florente stipatum
familiâ , servorum circumseptum
gregibus , magnâ pollentem auc-
toritate , plurimis præpotentem
amicis , & ut verbo dicam , omni
circumfusum prosperitatum ge-
nere ? ecce illum totum redac-

tum ad incitas , omnes ipsius gre-
ges vel à furibus abreptos , vel
ab igne cœli consumptos , om-
nes ipsius famulos mancipatos
vel carceri vel servituti , domus
ipsius tempestate subverfas , &
omnes ipsius filios propriis suis
contritos ruinis ; & quali omnia
hæc nihil forent , consignatum
potestati diaboli , ut percuteretur
ab eo ulcere pessimo à planta
usque ad verticem , sævis afflic-
tum doloribus , carne edusque
putrefactum , ut non esset nisi
vermium nidus & ingens cumu-
lus . In extrema hac necessitate
ab omnibus derelictus amicis , à
propria conjuge persecutionem
passus , tandem abjectus est in
sterquilinum velut putidior &
foetidior sterquilinio ipso , nihil
aliud habens suppellectilis , quàm
fragmen testæ ad radendum sa-
niem ex ulceribus torrentis mo-
re profluentem . Quanta cala-
miratum inundatio !

Venite & videte admirandum
hunc hominem , qui inter hæc
omnia vivit consolatus , benedi-
cens Deum , & triumphans in
patientia sua de omnibus iis , quæ
conterere & in desperationem
adigere possent innumeros ho-
mines , citrà id , quod protulerit
unquam vel unicum verbum ,
quod adversaretur reverentiæ &
submissiõni Deo debitæ . O ani-
mam invincibilem ! ô prodigi-
um fortitudinis ! ô miraculum
patien-

Job
fuit
dium
suo,

patientia! dicat is vobis, unde proficiscatur in ipsum virtus hæc animi, hæcque firmitas inconcussa magnis basibus mundi. Indè est, quia scio, quòd Redemptor meus vivit, non obstantibus omnibus pallionis & mortis suæ tormentis, quòd; aliquandò erit dies, quo ad exemplum & per virtutem ipsius recipiam iterum vitam, circumdandus denuò eadem pelle meâ, & in propria carne mea visurus Deum meum, Salvatorem meum. Ecce expectatio mea, & spes mea, quæ consolatur me.

Job tenebat
suum reme-
dium in sinu
suo,

Verùm hoc procul abest à te, & è vicino tua te torquent mala, remedium tuum non est nisi imaginarium, & mala tua reipsâ & verè te vexant, affliguntque plurimùm. Non, remedium meum magis præsens est mihi malo meo; siquidem mala mea non nisi exterius circumdant me, & remedium meum in penetralibus est animæ meæ, in sinu meo absconditum circumfero illud: *Reposita est hæc spes mea in sinu meo.* Conservo vivam hanc fidem, circumfero firmam hanc spem in arcano cordis mei; & hæc interiori me replet gaudio, dum nonnisi exterius calamitates me obruunt, conterunt afflictiones. Ecce igitur mirum & arcanum artificium, quo vivere quis possit semper consolatus, semper beatus, quamvis tantis, quantis Job obrutus miseris.

Quid inquis ad hæc, vecors & infidelis anima, quæ mox dejeris, cedisque dolori, sæpius erumpens in querimonias, & nunquam etiam exasperaris impatientia ob minimas, quæ invadunt te, vitæ humanæ adversitates? an omnia sunt perdita, si quidquam pateris, si bono quodam ipoliaris caduco, si morbo quodam affligeris vel dolore, si amicus tibi moritur vel proximus, si mori contingit teipsum & privari vitâ corporis? an omnia propterea sunt perdita in perpetuum? Illi, qui nec vivam habent fidem resurrectionis Jesu Christi, nec firmam propriæ resurrectionis suæ spem, teneant omnia esse perdita, seque affligant propterea; cum non levem ad hoc habeant ansam. Sed vos fratres mei, inquit nobis magnus Apostolus S. Paulus, qui circumfertis solidam hanc spem firmiter insculptam cordibus vestris, æstimare debetis nihili omnes res vitæ præsentis, nec ipsarum moveri iacturâ; nonnisi momentaneum hoc est: tandem enim reddentur vobis omnia modo magis perfectio, quam habeatis modò & in præsentem, adjectâ insuper securitate, non perendi illa amplius in æternum.

Dum vivimus, quid expectemus aliud, quàm pati, cum vita nostra aliud non sit, quàm molestum exilium & vallis lacrymarum;

Kkk kkk 3

Inmerito affligimur ob mala vitæ præsentis, cum credamus resurrectionem.

rum, nihilominus consolari nos ipsos debemus interea spe dulci, quod inde aliquando liberati in patriam nostram caelestem sumus intraturi. Non recordaris, quod fueris in principio parvulus captivus naturae, inclusus in ventre matris tuae, sanguinem inter & spurcicias, velut in foetido quodam & obscuro carcere, cujus habitatio tibi fuisset intolerabilis, si recordari tuarum potuisses incommoditatum? unicum desiderium, quo tunc urgebaris, erat exeundi inde, ut videres lumen diei, & liberiori fruereris aurâ.

Sumus in hoc mundo velut in carcere.

Imaginare tibi, mundum hunc inferiorem, in quem nascendo dilapsus es, esse velut secundum quemdam carcerem paulo ampliore primo, verum non minus incommodum, eoquod innumeris hic obruaris calamitatibus ac miseriis; eoquod non magis videas hinc, quam in primo refulgens lumen magnae diei aeternitatis; eoquod non respices hinc jucundam auram vitae aeternae, pro qua creatus es; eoquod tua hinc non fatientur desideria, nec gustare possis supremas, quae te expectant, felicitates, quasque intrare non valeas, nisi per secundam quamdam nativitatem.

Mors iustorum est ipsorum nativitas.

Nonne vides, quod id, quod nuncupamus nos mortem iustorum, Ecclesia melius nobis instructa (utpote directa à Spiritu sancto) nuncupet ipsorum nativitatem?

Natalis sanctorum Martyrum. An ignoramus, quod mater parvulorum Machabæorum, quae genuerat filios suos ex utero suo primâ vice cum dolore, viderit illos nasci secundâ vice cum gaudio è sinu hujus mundi, quando cruentum ferrum persequentis Antiochi discidit ipsorum corpora, ad carneum demoliendum carcerem, quo retinebantur in terris.

Quam pulchrum spectaculum, intueri septem hos fratres, relinquere vitam mortalem superfusos gaudio, pro eo, quod Machabæi plorantes intraverint illam? contemnunt quantum solatium nobis, aspicere eos omnes tam securos, Machabæi tormenta, certi de resurrectione sua. tamque consolatos, ut illa, quae sufferebant in illo transitu, non essent nisi dolores secundae cujusdam nativitatis, ad intrandum in beatam quamdam aeternitatem. Unus dicebat Tyranno: Tu amputas mihi linguam, tu mihi praescindis manus & pedes, sed certus sum, redditurum haec omnia, quae à me tollis, mihi Deum. Alius eadem primi tolerans supplicia, suffert ea cum gaudio, certus de resurrectione sua, & audacter suum provocans persecutorem, dicebat ipsi: *Tu quidem scelestissime in presenti vita nos perdis; sed Rex mundi defunctos nos pro suis legibus, aeterna vita resurrectione suscitabit.* Alius postulatus linguam, citò protulit ferro rese-

Exer
puer
Maco
baor
pude
fund
fianc

refecandam, & cum fiducia ait: E caelo ista possideo, sed propter Dei leges nunc hæc ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero. Alter, quem crudelius adhuc torquebant, cum jam esset ad mortem, sic ait: *Potius est ab hominibus morti datos, spem expectare à Deo, iterum ab ipso resuscitandos.*

Exemplum
puerorum
Maccha-
baorum
pudore suf-
fundit Chri-
stianos.

Et omnes alii pulchro hoc fratrum suorum exemplo exstimulati, eadem animati fide, eadem confirmati spe, ardere videbantur desiderio immolandi se totidem supplicii, quot habebant membra corporis, festinantes nasci illicò eidem vitæ beatæ, quâ alii jamjam fruebantur. Verùm an possibile sit, ipsos habuisse tantum luminis in mediis umbris Testamenti veteris? quantum hoc nobis probrum, quòd in pleno Evangelicæ veritatis die ostendamus nos ipsi habere minus? quantâ sumus digni animadversione, si profitentes Religionem, quæ gloriatur adorare se Deum mortuum & resuscitatum, adeò vecordes sumus & desides, ac si nihil crederemus ex eo? & si dicendo, quòd firmiter credamus resurrectionem nostram finalem, pati nolumus vel minimum malum, concussi tremore ad simplicem mortis intuitum, sine qua tamen resuscitari nobis est impossibile; quanto id nobis dedecori!

O quàm luculenter ostendimus, profundas esse nostras tenebras, nosque haud aliam agnoscere vitam, quàm illam corporum, nobis cum bestiis communem! in hoc non absimiles carnali illi fœminæ Brixienti, cujus tumulo inscripta sunt duæ hæc verba pro Epitaphio: *Vixi, & ultra vitam nihil credidi.* Nonne videtur tibi, nos credere velut ipsam, quòd nihil sit præter vitam præsentem, quòdque hæc perditâ perdamus omnia? nam si persuasi essemus, vitam aliam infinitâ ratione meliorem nos expectare, hæcque nos non intraturos, nisi prius deseramus aliam, quam modò tenemus, eodem ageremur desiderio quamprimùm exeundi inde, quo agitur infelix captivus catenis oneratus in carcere, è suo exeundi ergastulo, suamque obtinendi libertatem. O si verè crederemus veritatem alterius vitæ!

Quando videremus imminere nobis jacturas bonorum, amicorum, sanitatis, diceremus: tantò melius, ecce catenæ, quæ me stringunt, disrumpuntur. Quando obruerent nos morbi, qui mortis sunt prodromi, nostrum debilitantes corpus, nostrumque accelerantes finem, gauderemus & cantarem præ lætitia. *Vir Vide Rodriguez. 1. partitione in sylvis, præter mentem tract. 8. c. 21.* à suis desectens, invenit se folium

Fulchrum exemplum hominis firmiter credentis resurrectionem, & cantantis præ gaudio in miseris suis.

lum in profunda quadam solitudine, & cum nesciret, quod se verteret, subsistit paulisper, auscultaturus, an quidquam illorum perciperet; sed pro eo, ut audiret clamores aut sonitum cornu venatorii, tam suavem, tamque jucundam percepit harmoniam, ut summè fuerit ex ea oblectatus. Unde allabatur hæc vox, dicebat intra seipsum, in loco tam solitario? sitne hic quispiam Angelus? an vox hæc alicujus sit hominis? & postquam aliquamdiu admirandus ipsi avidas præbuerat aures, suum illuc urgebat equum, unde ipsa allabebatur.

Hæsit attonitus, quando conspexit pauperem quemdam leprosum tantæ deformitatis, ut ciceret horrorem aspicienti, strigentem manu suâ frustum carnis suæ, quæ per frustra, tota dilabebatur putrida. Sed cum sibi imaginari non posset, è corpore tam foetido proficisci vocem tam suavem, interrogavit ipsum: an ignoras, quisnam tam suave concinat melos in loco hoc deserto? Ego ipse, illustrissime Domine, respondit ipsi leprosus, ita cano, ac memetipsum ita solus oblecto, mihi ipsi solus id tribuo solatii. Quomo-

dò tu, reponit ipsi totus attonitus vir nobilis? itane in statu tam miserando, in tanto miseriarum, quibus obrueris, cumulo cantes & jubiles, pro eo, quod plorandum & ingemiscendum tibi sit potius?

Nihilominus ego sum, mi Domine, confirmat leprosus, & non miraberis, si meæ tibi pandam causam lætitiæ. Considero, Deum inter & me aliud non esse medium, nisi parietem hunc luteum, nempe miserabile corpus meum: hoc solum mihi obstat, ne liceat videre ipsum & satiare succensa animæ meæ ipsum possidendi desideria. Hinc juxta mensuram, quâ destruitur hic paries, & ex putredine per frustra dilabatur, perfundor gaudio, conspiciens, appropinquare libertatem meam; & abscondere non possum gaudium cordis mei, quin erumpat per mei carminis dulcedinem. Quis diffitebitur, affectus nobilis hujus cordis, longè adhuc suaviores fuisse voce ipsius? Eheu! cur similibus caremus, nisi quod fide sat vivâ non concipiamus resurrectionem Domini nostri, nec illam, quam promisit nobis?

ARGU-

ARGUMENTUM.

Contemplari sæpè veritatem Resurrectionis est fons divinarum consolationum, & ingens stimulus ad omnis generis virtutes.

ARTICULUS V.

Quantum nostra referat, firmam habere fidem resurrectionis. **N**on est veritas in tota Religione Christiana, quæ vaciùs nostris imprimenda foret mentibus, quàm illa resurrectionis, utpote, quæ aliquandò tum nostrum corpus, tum nostram inducet animam in possessionem immortalitatis beatæ; firma hæc fides cuncta vitæ præsentis lenit fastidia. Omnes austeritatum mitigat rigores, omnes nostras purificat intentiones, ad omnes exstimulat virtutes, & cuncta nostra coronat merita.

S. Chrysostomus serm. 118. quàm eloquentior est, quàm quando loquitur de specioso hoc argumento, invenit, illud tantum esse ponderis ad replendum animos nostros, recordatione resurrectionis finalis, ut semper nostræ obversari deberet memoriæ, semper nostros collocari ob oculos; de hac incessanter foret cogitandum, sine intermissione de hac loquendum, cum sufficeret ipsa sola ad addendum nobis alas, quibus volarem cum gaudio per viam Dei. *Fratres, (inquit ipse) semper de resurrectione libet dicere, jugiter de resurrectione delectat audire; unde resurrectio-*

Cogitandum & loquendum incessanter est de resurrectione.

nem mente, ore, oculis, spectet, cauter, cogitet Christianus, ut totam mortis possit despiciere & calcare fortitudinem. Quid prodesset nobis vivere per momentum in terris, nisi spes foret nobis vivendi perpetuò in cælis? quid nobis foret animi, onerandi nos laboribus, pœnitentiis, austeritatibus in Christianæ vitæ instituto, nisi speraremus, quòd leve hoc & momentaneum tribulationis nostræ, æternæ gloriæ pondus sit operaturum in nobis? nonnè infelicissimi essemus mortalium, uti affirmat S. Paulus?

Sed agedum, ô Christiane! non ingemisces semper in hac lacrymarum valle, terra non est patria tua, & spinæ, quibus ipsa tota inhorrescit, non sunt portio nec hæreditas tua: Resurrectio, vita divina, immortalitas beata expectant te: JESUS CRISTUS, amabilissimus Salvator tuus acquisivit tibi illam laboribus suis, sudoribus suis, & sanguine suo, qui vult, ut firmâ hæc spe confoleeris te, exilii tui tempore. Nonnè vides, contentum non fuisse ipsum, de hoc assecurasse te per fidem, quamvis sufficere id potuisset?

LIIII

tuisset?

Excitatio Christiani ex aspectu resurrectionis, quam omnes creature ipsi ostendunt.

tuisset? sed voluisse, ut tota natura prædicaret tibi illam, eamque tam universaliter, tamque continuò tibi exhiberet, ut quasi semper ipsam tuis expositam haberet oculis. Nonne enim ipsemet observas, quòd omnes prope modum creaturæ aliud non faciant, quàm mori & resurgere perpetuò? dies nascitur manè, duratio ipsius non est longa, nam moritur vesperi, sed resurget manè sequenti. Tam usitatum tibi est videre hoc, ut id non advertas; est is quidem in amoribus, & mori ipsum vides absque lacrymis, quia tam certus es de resurrectione, quàm de morte illius.

Mundus moritur & resuscitatur annis singulis.

Considera universaliter magis totam naturam: nonne cernis, quomodo moriatur & resurgat ipsa in singulos annos? Mundum, qui est velut in nativitate sua tempore veris; in pulchritudine & robore ætatis suæ tempore æstivo; in maturitate sua circa principium & medium autumnii; nonne vides ita senuisse, quando appropinquat hyemi, ut quasi capillis appareat canis, quando operire sese incipit nivibus. Habet is tunc faciem totam rugosam per strias & liras findente vomere sibi impressas; amisit tunc visum per catharros, quibus nubes & nebulae binos ipsius aggravarunt oculos, qui sunt sol & luna, non permitten-

tes, nisi dimidià ex parte videre ipsum. Evasit is surdus adeò, ut oporteat illi cælum loqui voce tonitruum. Et quia conversatio fenum accepta non est, omnes fugiunt ab ipso, magisque exoptant societatem ignis & foci, quàm illam terri & fastidiosi hujus senis. Factus est is tam imbellis, piger & deses, ut nihil amplius faciat operis; non solum non affert amplius nec flores, nec fructus hominibus, quos potius permitteret mori fame, quàm communicaret illis aliquid ejusmodi; sed nec produceret unicum solum pro bestiis herbæ ramusculum. Ad tantam redactus est debilitatem, ut vivere quasi amplius non possit nisi ex opsoniis glaciatis. Diceret habere ipsum sanguinem congelatum in venis, quando conspiciuntur flumina & rivi continere & sistere cursum suum: unico verbo, conspiciendum se præbet habitu oris & corporis tam mæsto, tristi ac funesto, ut bene affirmari possit, ipsum esse mortuum. Insuper non alius percipitur cantus avium, nisi ille bubonum & noctuarum, quarum sonus lugubris adornare videtur ipsius funeralia.

Et nihilominus magnus iste Pulchritudo mortuus, qui omnes creaturas mundi, quando resuscitatur tempore verno.

ingre-

Ref
mag
nos
de
one

ingredimur amœnam veris temperiem, resumit & ipse vigorem ac vires primæ ætatis suæ incipit se denuò vestire nascente quodam virore, nostros oblectante oculos, coronat se floribus, faciem nobis monstrat jucundam ac serenam, recreat seipsum & nos gratissimâ lusciniarum & carduelium harmoniâ, cui ut majorem conciliet suavitatem, avibus cunctis deperditam restituit vocem; utque ostendat nobis, divitias novæ vitæ suæ esse inexhaustas, fecunditatem confert cunctis animantibus, quæ suis in foetibus reproducunt semetipsa: & tandem universale conspicitur gaudium ob hanc mundi resurrectionem.

Resurrectio
magni mundi
nos certificat
de resurrecti-
one nostra.

Quando igitur vides singulis annis, quòd supremus Creator novam conferat vitam mundo magno post mortem suam, aliud non agendo, nisi quòd faciat aliquantulum magis appropinquare ipsi solem: an dubitare potes, quin redditurus sit saltem semel vitam, parvo mundo, qui est homo, postquam perdiderit illam per mortem? si Deo non credis id tibi affirmanti, crede saltem toti universo annuntianti id ipsum tibi. Quâ ratione tot ac tantæ resurrectiones, quæ indies coram tuis sunt oculis in creaturis vilissimis, tibi exploratam non reddant resurrectionem tuam; cum probè noveris, te

magis amari à Deo, cæteris creaturis omnibus?

Verùm nonnè vides, quòd Deus ostendat tibi quotidie speciem tum mortis tum resurrectionis tuæ? nonnè ratione quâdam moreris omni vespere, ut resurgas omni manè? quem tenes statum, dum dormis de nocte, nisi statum mortis? non est ultra mundus pro te, valedicis ipsi ad tempus, disparet tibi, & tu quoque disparet illi, amittis usum sensuum & rationis, dimittis cuncta negotia, exspolias te omnibus, & remanes velut sepultus, linteisque involutus funeralibus, lectus tuus est tumulus unde nisi expectareres resurrectionis tuæ specimina, quantos exegeris dies ac noctes toto vitæ tuæ decursu, obruet te aliquando nox magis longa, & dormies diutiùs; sed hoc erit, ut resurgas perfectiùs, & resusciteris, ne moriaris amplius, quoad durabit magnus ille dies æternitatis.

Ut quid hæremus sic attoniti, dum moriendum est, cum id tam usitatum sit nobis, ut deberemus toti huic esse assueti? siquidem quid est mors, nisi nox paulò longior aliis? & quare certissimi non simus nos expecturos post hanc noctem, & revisuros lucem sequentis diei, post tanta,

Lllll 2

quæ

Magna dementia est hoc hominem nolle credere, quod desiderat sibi evenire. s. Chrysostomus ser. 74.

Subimus in dies speciem mortis nostræ & resurrectionis nostræ in nobismet ipsis.

Pulchra consideratio, ne terreamur adventu mortis.

quæ habuimus experimenta, quòd expergeſciamus, poſtquam aliquanto dormivimus tempore? ſiquidem quid eſt reſurrectio, niſi expergefactio mortuorum, ſicut expergefactio eſt reſurrectio viventium? Inſculpe bene veritatem hanc animò, crede tam certò tamque firmiter reſurrectionem tuam, ut nihil de illa dubites; non majori tibi curæ erit claudere oculos ad dormiendum in tuo tumulo, quam claudere illos omni vespere ad dormiendum in tuo lecto.

Quòd majori
tum ſolatio
conceden-
dum nobis
ſit ad mor-
tem, quam
ad ſomnum.

Eheu! quid dico, quòd non majori cum ſtudio quis moretur, quam ſi vespere concederet cubitum, iret dormitum? O quam longè hoc eſt aliud! quam enim ſpem habere poſſum, quando expergeſciam cras mane, niſi quòd viſurus ſim res eaſdem, quas cunctis videram diebus elapſis, nunquam non miſerias humanas, & forſitan adhuc majores? cuiſlibet enim diei ſua non deeſt ſpecialis malitia. Sed colloca tibi ob oculos ſtatim illius, qui indormiſerit in vigilia magni cujuſdam Feſti, alicujus diei, qui auſpicatiſſimus ſibi debeat eſſe totius vitæ ſuæ, quo inducendus ſit in poſſeſſionem alicujus regni, vel recepturus gloriam & magnificentiam cujuſdam triumpho: an afficiatur iſtò radio, an conficiatur dolore, ſi videat finem diem vigi-

liæ? an cubitum eat cum triſtitia, ad exigendum noctem, à qua conſignetur diei pro ſe tam auſpicatæ? O amantiſſime Deus! ſi conſiderarem pulchritudines magnæ diei æternitatis, quâ ſomnus mortis aperiet nobis oculos, an cum ſtudio clauderemus illos cunctis rebus terrenis?

O tu, exclamat ſanctus Augu-
ſtinus totus attonitus admiratio-
ne, & totus abreptus deſiderio
poſſeſſionis illius; ô tu vita,
quam præparavit Deus his, qui
diligunt eum, vita vitalis, vita
beata, vita ſecura, vita tranqui-
la, vita pulchra, vita munda, vi-
ta caſta, vita ſancta, vita ignara
mortis, neſcia triſtitia, vita ſine
labe, ſine dolore, ſine anxietate,
ſine corruptione, ſine perturba-
tione, ſine varietate & mutatio-
ne, vita totius elegantia & digni-
tatis pleniffima, ubi non eſt ad-
verſarius impugnans, ubi nulla
peccati illecebra, ubi eſt amor
perfectus & timor nullus, ubi
dies æternus, & unus omnium
ſpiritus, ubi Deus facie ad faciem
cernitur, & hoc vitæ cibo mens
ſine defectu ſatiatur.

Libet me tuæ intendere clari-
tati, delectant me bona tua a-
vido corde, quantò plus valeo
mecum conſiderare, tantò plus
amore langueo, tuo vehementi
deſiderio, tuæque dulci memoriâ
admodum delector. Libet itaque,
libet cordis in te oculos at-
tollere

Meditat. c. 22.

Ardentis de-
ſideria viden-
di ſplendi-
dum diem æ-
ternitatis,

Quàm dulce
ſit cogitare de
vita æternâ.

tollere, statum mentis erigere, affectum animi conformare. Libet sanè de te loqui, de te audire, de te scribere, de te conferre, de tua beatitudine & gloria quotidie legere, & lecta sæpius sub corde revolvere, ut vel sic possim ab hujus mortalis perituræque vitæ ardoribus, periculis & sudoribus, sub tuæ vitalis auræ dulci refrigerio transire, & transiens in sinu tuo fessum caput dormiturus vel paululum reclinare. Hujus rei gratiâ Scripturarum sanctorum amœna præta ingredior, viridissimas sententiarum herbas exarando capio, legendo comedo, frequentando rumino, atque congregando tandem in alta memoriæ sede pono, ut tali modo tuâ dulcedine degustatâ, minùs istius miserimæ vitæ amaritudines sentiam. O tu vita felicissima, ô regnum verè beatum, carens morte, vacans sine, cui nulla tempora succedunt per ævum, ubi continuus sinè nocte dies, nescit habere tempus. O splendide dies, qui cares nocte quando ergò videbo te? si mihi dicitur, quòd evigilare non possim, ut videam lumen tuum, nisi dormierim; quòdque transeundum sit per mortem, antequam introeatur ad vitam. *Eja moriar, ut te videam.*

Nonnè verum est, quòd quando amabilis hæc veritas benè in-

sculptur animæ, omne ex illa Cruce facile procul pellatur fastidium? ô portatur, quàm leviter tribulationis percipitur momentum, si expectetur quando aspi- totius æternitatis felicitas? citur æterni- quæ portatu crux est facilis, dum tas. ponderatur, producendum ab ipsa nobis fructum jucunditatis! quàm parum generat fastidii, dum diffuere conspicitur parva stillula vitæ mortalis, quando attenditur, ab hac, dum finitur, nos deportandos in magnum Oceanum omnium vitarum? quod affligit omnes alios, quando se vident nudatos exspoliatos, debilitatos, quando advertunt suam imminui sanitatem, suos augeri & excrecere annos, sua paulatim destrui & deficere corpora, id est, quòd hanc consolatur, lætitiâ replet & gaudio. Nonnè igitur affirmavi meritò, quòd sæpius contemplari amabilem resurrectionis & vitæ futuræ veritatem, fons & scaturigo sit divinarum consolationum?

Quotidie inculpantur Christiani, quod ipsis sit probro, metuere finem vitæ hujus mortalis, pro eo, quòd ardentissimè desiderare illum deberent, eò quòd se credere profiteantur resurrectionem, per quam reddendi sint immortales. Respondent, desiderium ineffabilis hujus felicitatis, imminui timore, eò quòd metuant, ne illa non inveniantur digni, eò quòd non gnæviter

Cur Christiani timeant adhuc mortem, cum credant resurrectionem,

nec fideliter navaverint operam exercitio & studio virtutum. Verum unde oritur illis ignava hæc & vecors infidelitas, nisi ex oblivione resurrectionis finalis, & exigua consideratione inæstimabilium bonorum, quæ præparata nobis sunt post hanc vitam? quis est, qui illa sponens ob oculos illa ardentem deliderans & sperans possessurum se illa in æternum, æstimare posset bona vel mala vitæ præsentis, ut vel adhæreat illis vel metuat hæc & pertimescat?

Habeo, quod pudore suffundat pleròsque Christianos, quando lego in Laërtio id, quod refert de Philosopho Anaxagora. Fuit is evocatus, ad defendendum juris viâ spectabile quoddam, quod possidebat, bonum, quod alius ipsi subripere moliebatur; sed respondit, duos terræ palmos non mereri, de quibus disceptetur, quòdque si contendere vellet, id foret pro re majoris momenti. Tota ipsius cognatio arguebat eum ex hoc fortiter ipsum relinquere id immerito, quod alii omnes tantâ quærerent & aucuparentur solitudine, quibus admirabile prorsus dedit responsum siquidem sublatis in cælum oculis, idque demonstrans digito, ait: Illa, illa patria mea est, illa hæreditas mea, illam ergò curo, non ea, quæ super terram. Ecce vobis, inquit ipsis,

omnes meas divitias; non est terra mea patria, non est ipsa mea hæreditas, hæc in cælis est, ibi thesaurus meus est, ibi omnia bona mea, de cæteris omnibus non est mihi cura. Christiani, an probè percipitis, quid dicat vobis hic idololatra infelix? nonnè hæc verba & sensa perfectum Christianum monitrent, dum interim Christiani gerunt in ore verba, in corde sensa, quæ veros monstrent idololatrias? nonnè enim tales dicantur, dum audiuntur, quòd nihil prætendant è cælo, nec alia æstimant bona, quàm illa terræ?

An omnia nos stringant & detineant hîc in terris? ex una parte minimum bonum suas habet illecebras, quibus ipsius vinciamur amore, quin consideremus, in cælo alia bona esse infinitâ ratione majora, pro quibus creati sumus, quæque nos exspectant. Ex altera parte difficultates virtutis nos absterrent, fugimus crucem, succumbimus minimæ difficultati, quasi bona ineffabilia, quæ speramus post hanc vitam, non forent digna, ut inferamus nobis omnem possibilem vim, ad acquirendam illorum possessionem. Quid æstimandus sit labor tam brevis, qualis est ille vitæ præsentis, cum certi simus, quòd remuneraudus sit mercede tam longâ, qualis est illa æternitatis?

Nonnè

Laërtius.

Pulchrum exemplum Philosophi Gentilis contemptis mundi, & æstimatoris cæli.

Bona & mala præsentis vitæ nihil sunt, respectu illorum vitæ futuræ.

1. Cor. 4.

Nonne dicendum nobis foret cum magno Apostolo: *In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur.* In omni occasione oppressum me invenio pluribus afflictionibus, sed non amitto exin meam pacem animam; fatigor laboribus, sed tolero illos patienter; patior persecutionem, sed non patior deijci ex ea mentem; gravor oneribus, sed iis non obruor; dies noctesque mortificationem Jesu Christi in meo portans corpore, non inde afficior tædio. Magna hæc anima omnes provocat difficultates, omnes afflictiones, omnes dolores, & mortem ipsam; & videns omnes quasi potestates mundi, illasque inferni sibi adversantes, ad demolienda consilia & molimina Apostolatûs sui, perseverat immobilis, manet invincibilis. Interroga ipsum, quis induerit eum miram hæc fortitudine & animi robore insuperabili? dicet tibi, id oriri ex certitudine, quam habeat de sua resurrectione finali: *Scientes, quoniam, qui suscitavit Jesum, & nos cum illo suscitabit.* Est, quia novam eandem potentiam, quæ suscitavit Jesum Christum, me suscitaturum quoque cum ipso; & quia video, horribilem hanc passionis suæ tempestatem dissipatam omnino esse, gloriosam ipsius resurrectione, confido omnes meas ruinas facile fore reparan-

Fortitudo invincibilis sancti Pauli oriebatur ex firma fide resurrectionis.

das, eoque nihil quasi sint comparatæ cum suis. Ecce cur parvi pendam omnia mala, quæ accidere mihi possunt in terra: quid enim sunt hæc omnia, respectu æternorum bonorum, quæ expectant me in cælo?

O beata anima, quæ parvi æstimat miserabilem hanc vitam aliquando amittendam, quæque summo habet loco vitam alteram beatam in resurrectione sibi conferendam, nec amittendam amplius in æternum! Beata anima, quæ haud aliter se aspicit in hoc mundo, quàm quasi in lugubri exilio, quæque incessanter aspirat ad dilectam suam patriam! Beata nimis anima, cujus conversatio plerumque in cælis est, quæque jam ibi moratur per sua desideria, ubi per possessionem commorandum sibi erit in omnem æternitatem.

O quantum solatium pro ipsa, quando amorosa hæc suspiria ex corde evibrat ad Deum cum Plalte Regio: *Educ de custodia animam meam, ad consistendum Nomi-*

Plal. 141.

ni tuo. O Deus bone! unicum desiderium meum, unica spes mea, libera animam meam ex hoc ergastulo, ubi gemit, & libertatem da illi, ut cantet laudes tuas, benedicat sanctum Nomen tuum, videat faciem tuam, admiretur te, & amet te perfecte in jucundo habitaculo æternitatis tuæ.

tuz. Quoſque relinques me in funeſto hoc morientium exilio? an diu adhuc ſpoliabor aſpectu tuo?

Quanta oblectatio inter tædia, quibus tota ſcætet præſens hæc vita, quando bona anima. quæ circumfert in corde ſuo ſpem firmam reſurrectionis, ſuſpirare poteſt in cœlum, uti ſanctus Auguſtinus in ſuis meditationibus amore omnino ſuccenſis! Mater Hieruſalem, civitas ſancta DEI, chariſſima ſponſa Chriſti, te amat cor meum, pulchritudinem tuam nimium deſiderat mens mea. O quàm pulchra & glorioſa, quàm generoſa tu es. Felix anima mea, ſempërque felix in ſæcula, ſi in-

S. Auguſtinus
Meditat. c. 25.

Amoroſa ſuſ-
piria ſancti
Auguſtini er-
gà cœlum.

tueri meruero gloriam tuam, beatitudinem tuam, pulchritudinem tuam, portas & muros tuos, & plateas tuas, & mansiones tuas multas, nobiliſſimos cives tuos, & fortiſſimum Regem tuum, Dominum noſtrum in decore ſuo. Aperi mihi portas tuas, recipe me in ſinu tuo, vivere ampliùs non poſſum, niſi ſummo cum tædio in terris; tabeſcit & deſicit anima mea ardenti deſiderio videndi Jeſum ſuum, quem tu jam poſſides in tabernaculis tuis. Eamus & conſideremus tandem, quàm ratione deſeruerit terram, ut conſcenderet cœlum in admirabili Aſcenſione ſua.

CONSULTATIO XXX.

*De admirabili Aſcenſione JESU CHRISTI
in Cœlos.*

ECce igitur tandem greſſum ultimum, qui faciendus nobis reſtat in ſequela JESU Chriſti. Optarem hîc mihi ſenſa & felicem exitum devoti illius peregrini, cujus exemplum nobis proponit ſanc-

tus Franciſcus Saleſius in ſuo Theotimo: Amor Jeſu Chriſti traxerat illum è patria ſua, ad inviſendum loca ſacra, quæ ipſe divina ſua honoraverat præſentiâ.

Incepit